

ชื่อเรื่อง **การค้นคว้าแบบอิสระ กิจกรรมโภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก**

ชื่อผู้เขียน **นายกীরติ กิจธีระวุฒิมวงษ์**

สาขา **ศาสตรมหาบัณฑิต**

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวพรพรรณ จันทร์ประสิทธิ์	ประธานกรรมการ
อาจารย์นงเยาว์	อุดมวงศ์ กรรมการ
รองศาสตราจารย์ประยงค์	ลิ้มตระกูล กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศรี	วงษ์เครือวัลย์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณนาค้างนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมโภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมโภชนาการใน 4 โครงการ ประกอบด้วยโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โครงการพืชผักสวนครัวในโรงเรียน โครงการสุขภาพอาหารในโรงเรียน และโครงการโภชนศึกษาในโรงเรียน จำนวน 62 โรงเรียนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน โครงการพืชผักสวนครัว โครงการสุขภาพอาหาร และโครงการโภชนศึกษา เท่ากับ 0.88, 0.77, 0.95, 0.84 และ 0.88 ตามลำดับวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโดยมีคณะกรรมการดำเนินงาน ประมาณครึ่งหนึ่งของโรงเรียนมีรูปแบบการจัดอาหารเป็นแบบอาหารจานเดียว และจัดให้เฉพาะนักเรียนที่ขาดแคลนและขาดสารอาหาร และ

ส่วนใหญ่ของโรงเรียน (ร้อยละ 85.5) มีการประเมินผลโครงการโดยใช้ภาวะโภชนาการของเด็กนักเรียนเป็นตัวชี้วัด

โครงการพืชผักสวนครัว มีการดำเนินงานร้อยละ 95.2 แต่มีคณะกรรมการดำเนินงานเพียงร้อยละ 57.6 ส่วนใหญ่จะใช้ที่ดินของโรงเรียนเป็นที่ทำการเกษตร ประมาณ 2 ใน 5 ของโรงเรียนจะนำผลผลิตไปใช้ในโครงการอาหารกลางวัน และเกือบ 3 ใน 5 ของโรงเรียนมีการประเมินผลโครงการโดยพิจารณาจากความเพียงพอของผลผลิตการเกษตร

โครงการสุขาภิบาลอาหาร มีการดำเนินงานร้อยละ 90.3 มีคณะกรรมการดำเนินงานร้อยละ 78.6 เพียงหนึ่งในสามของผู้ประกอบอาหารได้รับการตรวจสอบสุขภาพประจำปี และประมาณครึ่งหนึ่งของโรงเรียนมีทั้งการจัดเก็บอุปกรณ์ตามหลักสุขาภิบาลอาหาร และมีการประเมินผลโครงการโดยพิจารณาจากความสะอาดของสถานที่ประกอบอาหาร

โครงการโภชนศึกษา มีการดำเนินงานร้อยละ 85.5 มีคณะกรรมการดำเนินงานร้อยละ 83.0 ประมาณหนึ่งในสามของกิจกรรมโภชนศึกษาจะเป็นการบรรยายและการสาธิตรวมทั้งมีการใช้สื่อการสอนร้อยละ 57.9 และเกือบสองในสามของโรงเรียนมีการประเมินผลโครงการโดยพิจารณาจากพฤติกรรมการบริโภคของเด็กนักเรียน

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมโภชนาการใน 4 โครงการพบว่า เกี่ยวข้องกับการขาดบุคลากรดำเนินงานที่มีความรู้โดยตรง การได้รับงบประมาณที่จำกัด ขาดแคลนพื้นที่ในการเกษตร ขาดอุปกรณ์และสื่อการสอน ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การจะดำเนินงานโครงการโภชนาการทั้ง 4 โครงการเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมโภชนาการของเด็กนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นจะต้องพิจารณาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถโดยตรง ร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกโครงการโภชนาการ

Independent Study Title Nutrition Activities in Primary Education School : Primary Education Center Muang District Phitsanulok Province

Author Mr. Keerati Kitreerawoti Wong

Master of Public Health

Examining Committee

Asst. Prof.	Dr. Chawapornpan	Chanprasisit	Chairman
Lect.	Nongyao	Udomvong	Member
Assoc. Prof.	Prayong	Limtragool	Member
Asst. Prof.	Chusri	Wongkruawan	Member

Abstract

This descriptive study was designed aiming to examine nutritional activities at primary education schools under primary education center Muang district Phitsanuloke Province. The study samples consisted of administrators, and teachers who were responsible for four nutritional programs: school lunch program, school agriculture program, school food sanitation program, nutrition education program. Sixty two schools were chosen through simple random sampling. Data were obtained by using questionnaires developed by the investigator and confirmed content validity by the five experts. The content validity index of questionnaires for administrators and teachers who were responsible for school lunch program, school agriculture program, school food sanitation program, and school nutrition education program were 0.88, 0.77, 0.95, 0.84, and 0.88 respectively. Data were analyzed using descriptive statistics.

The major results showed that regarding school lunch program, all 62 schools had the committee and had conducted such program. About half of the study school had provided lunch in term of one dish and specifically provided for either poor or malnourished students.

The majority of the schools (85.5 %) evaluated this program by using nutritional status of the students as an indicator.

With regard to the school agriculture program, it was found that 95.2 percent of the schools had carried out this program but only 57.6 percent of them had the committee. Most of the schools implemented this program by using the school area as an agricultural area. Nevertheless, nearly two fifths of the schools utilized the yield for school lunch program and about three fifths of them evaluated this program through the sufficient yield.

Concerning the school food sanitation program, again the majority of schools (90.3 %) had conducted this program, and 78.6 % of them had set the committee. Only one thirds of the cooks had physical check up annually. Nearly half of the schools had kept all kinds of cooking utensils sanitarily, and had evaluated the program using the cleanliness of the cooking area to be the criteria.

Regarding the school nutrition education program, the majority of the schools had carried out such program (85.5 %) and had the committee (83.0 %). About one thirds of the schools had adopted lecture and demonstration as a strategy for nutrition education, and over half had utilized teaching aids. Nearly two thirds of the schools evaluated such program using eating behavior of the students.

In general, problems and obstacles of the four nutritional programs were related to lack of skillful person, limitation of budget, lack of agricultural area, and teaching media as well as community participation. Hence, these results indicate that to implement four nutritional programs for effectively improving students nutritional status, it is of paramount to take skillful persons as well as community participation into consideration.